

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบผู้นำ ระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง กับผู้บริหารในโรงเรียน ที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกตามความมุ่งหมาย (Purposive Sampling) มีจำนวนทั้งหมด 364 คน คือ

1. ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาในระดับจังหวัดอยู่ในร้อยละ 10 แรกของการเรียงอันดับจากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยใช้ผลการประเมินในปีการศึกษา 2529 เป็นเกณฑ์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 182 คน
2. ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาในระดับจังหวัดอยู่ในร้อยละ 10 สุดท้าย ของการเรียงอันดับจากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยใช้ผลการประเมินในปีการศึกษา 2529 เป็นเกณฑ์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 182 คน

รายละเอียดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกตามสังกัดสำนักงานการประม

ศึกษาจังหวัด และผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและผลการประเมินคุณภาพ

สำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัด	จำนวน ร.ร.ใน สังกัดทั้งหมด	จำนวน ร.ร.ใน ร้อยละ 10 แรก	จำนวน ร.ร.ใน ร้อยละ 10 สุดท้าย	รวม
จันทบุรี	213	21	21	42
ฉะเชิงเทรา	284	28	28	56
ชลบุรี	318	32	32	64
ตราด	115	12	12	24
นครนายก	155	16	16	32
ปราจีนบุรี	515	52	52	104
ระยอง	211	21	21	42
รวม	1811	182	182	364

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถามรวม 7 ข้อ
คือคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียน

ปัจจุบัน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารในปัจจุบัน และจังหวัด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ซึ่งผู้วิจัยแปลจากต้นฉบับซึ่งสร้างโดย Russel N. Cassel และ Edward J. Stanick ในปี ค.ศ. 1961 โดยได้คงสถานการณ์ตามต้นฉบับเกือบทั้งหมด มีอยู่เพียง 2 ข้อ เท่านั้น ที่ในต้นฉบับเดิมเป็นสถานการณ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชนชาติ จึงต้องปรับสถานการณ์ให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทย เมื่อแปลเสร็จแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษา ได้อ่าน วิเคราะห์ ให้คำแนะนำ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไขแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ วิเคราะห์ ในด้านความถูกต้องทางภาษา และความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คือ รองศาสตราจารย์ วาสนา โกวิทยา อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุนิภา คูปรัตน์ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ฉบับนี้ ใช้ประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำจากการตัดสินใจ โดยการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้บุคคลเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเขาตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว เขาจะเลือกกระทำวิธีใด เพื่อที่จะทำให้เขามีอิทธิพลมากที่สุด หรือแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด และบรรลุตามเป้าหมายที่เขาตั้งไว้

แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 50 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ แต่ละคำตอบแสดงถึงลักษณะผู้นำแบบใดแบบหนึ่งใน 4 แบบ คือ ผู้นำแบบตามสบาย ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบอัตนนิยมยอมตาม และผู้นำแบบอัตนนิยมก้าวร้าว

การตอบแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ให้ผู้บริหารโรงเรียนตอบทั้ง 50 ข้อ แต่ละข้อเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก จาก 4 ตัวเลือก หากตอบแต่ละข้อมากกว่า 1 ตัวเลือก หรือตอบทั้งหมดไม่ครบ 50 ข้อ ถือเป็นฉบับที่ไม่สมบูรณ์ ไม่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

Cassel and Stanick (1961 : 1) ได้ประเมินค่าความตรงตามปรากฏ (Face Validity) จากนักจิตวิทยาวิจัย (Research Psychologist) 6 คน ซึ่งต่างลงความเห็น

ฟ้องต้องกันว่า แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้มีโครงสร้างสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ และหาความเที่ยง (Reliability) ได้ 0.73 ถึง 0.91

พ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2511 : 39) ได้นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำฉบับนี้ ไปหาความเที่ยงของลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบ ได้ 0.63 ถึง 0.91 ไพบูลย์ เสียงก้อน (2517 : 22-23) ได้นำแบบสอบถามนี้ไปหาความเที่ยงแบบสอบซ้ำกับครู ได้ค่าความเที่ยง 0.67 ถึง 0.91 กัลยา ตะบูนพงส์ (2519 : 36) ได้นำแบบสอบถามนี้ไปหาความเที่ยงแบบสอบซ้ำกับนักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาสงขลานครินทร์ ได้ค่าความเที่ยง 0.66 ถึง 0.79 สุพร รุ่งเรือง (2521 : 44) ได้นำแบบสอบถามนี้ไปหาความเที่ยงแบบสอบซ้ำกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้ค่าความเที่ยง 0.86 ถึง 0.98 และ ประภา คงน่ม (2528 : 24-25) ได้นำแบบสอบถามนี้ ไปหาค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำกับนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ได้ค่าความเที่ยง 0.74 ถึง 1.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีหนังสือ ไปถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 แล้ว ใช้วิธีส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ไปที่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อให้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ก็ได้จัดส่งแบบสอบถามคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และในบางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยได้ไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองโดยใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 14 มกราคม 2531 - 5 มีนาคม 2531

จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 364 ฉบับ ได้รับกลับคืน 332 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.20 ของจำนวนทั้งหมดโดยจำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินคุณภาพในระดับสูงจำนวน 173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.05 ของจำนวนทั้งหมดในกลุ่มนี้ และ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินคุณภาพในระดับต่ำจำนวน

159 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.36 ของจำนวนทั้งหมดในกลุ่มนี้ เมื่อตรวจแล้วปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 21 ฉบับ คงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.43 ของจำนวนทั้งหมด จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินคุณภาพ ในระดับสูงจำนวน 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.46 ของจำนวนทั้งหมดในกลุ่มนี้ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินคุณภาพในระดับต่ำ จำนวน 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.41 ของจำนวนทั้งหมดในกลุ่มนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าร้อยละ ในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพ
2. ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ความเป็นผู้นำ
3. ใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ Cassel และ Stanick ซึ่งมีรายละเอียดในตอนที่ 2 ของบทที่ 4.
4. เปรียบเทียบแบบผู้นำระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ และโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับสูง โดยใช้ค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{EX}{N} \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร } 2529 : 67)$$

EX หมายถึง ผลรวมของคะแนนแบบผู้นำของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละกลุ่ม

3. ทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยค่าที (t-test)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{\frac{EX_1^2}{N_1} + \frac{EX_2^2}{N_2} - \frac{(N_1 + N_2) - 2}{N_1} \frac{EX_1}{N_1} - \frac{EX_2}{N_2}}{(N_1 + N_2) - 2}}}$$

(ประกอบ กรรณสูตร 2529:87)

\bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ย

EX หมายถึง ผลรวมของคะแนนแบบผู้นำของกลุ่มตัวอย่าง

EX หมายถึง ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลัง

N หมายถึง จำนวนผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละกลุ่ม